

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

צו.

עין משפט
נר מצוה

מה א ב ג מיי פ"ג
מה' גזילה ואצירה
הלכה ז' סמג עשין פג
ולאין קלג טוש"ע ח"מ
סימן שסג ספק ד'
בז ד' מיי פ"ו מהל'
מלה ולוה הלכה ז'
סמג עשין עג טוש"ע ח"מ
קסו ספק א'
בז ו' מיי פ"ג מהל'
גזילה ואצירה הלכה ח'
סמג עשין עג טוש"ע ח"מ
סימן שסג ספק ה'
בז ח' מיי פ"ג מהל'
טוש"ע שס ספק א':

רבינו חננאל
ביתא מיתבא יתיב נחא
ליה. פ"י בית שדרין בו
בני אדם הוא מיושב ואינו
חורב ואפילו אישתמש
בתיכני וציבי חורב. ולמאן
דאמר משום שאיני היינו
בית שאין משתמשין בו
כלום האי כיון דאישתמש
בתיכני וציבי לא חריב.
ניחא ליה דלא לסתור
עבדיה. ופ"י ר"ח ז"ל
באכלוסא דמחרוזא דאי
עבדי מלאכה חלשי. ניחא
פ"י ניחא להו לבעלים
שלא ישוב העבד בטל
ויהיה דעתו מן המלאכה
ולא ישוב לעשות מלאכה
במחילה. והעיקר מן
הסתירה. איתמר המלוה
חבירו על המטבע
ונפסל המטבע. אמ' רב

פטור. מלשם לבעלו שכרו: שלא נשעה מלאכה. נשעה ונשאו
רגיל לעשות מלאכה או שאין עכשיו לבעלו מלאכה לעשות דה
נהנה וזה אין חסר הוא ופטור: כדשלה ליה כו' הדר בחזר
חזירו. ומוקמינא לה בפ"ב (דף כה).

ניסא מיהא יתיב זה הדר בתוכה
הנהנו לבית זה שהוא מיושב בדיוקין:
יסיב אין חרצ לפי שהדר בתוכה
טס ומשפין סדקיה תמיד: ושאיס
יוכס עני. עד הוא ושמו שאיה
מכתת שערים וכותלי בית שאין אדם
דר בתוכה: דלא נספרי. שלא
ילמד דרכי הנטולה: פתחה. אם
נשברה או נתקלקלה ודמי פתחה
יתירין על שכרה נוטל דמי פתחה:
עביד לאגרא. מסתמא כי נחית לה
אדעתא לאגרא נחית הלכך לאו
בתורת גזלן דיינינן ליה ונותן שכרה
על כרחו אם רצין הן על דמי פתחה:
הא דלא עבידא לאגרא. לא יהיב
ליה אלא פתחה: נחם לה אדעתא
לאגרא. רצה שכרה נוטל ואם
פתחה יתר על שכרה נוטל דמי
פתחה דהא ע"כ שקלה וגזל הוא:
נחית לה אדעתא דגולנוסא. אפי'
שכרה גדול מפחתה לא יהיב אלא
פתחה דכל הגולנין משלמין כשעת
הגזלה: פסלתו מלכות. המלך כזה
שלא יא' לא במדינה זו ולא במדינה
אחרת: היינו נסדק. דכיון דלא
נסדק לגמרי הוה גמור הוא ומשלם
כשעת הגזלה: אלא היכי דמי
נפסל. דקתני מתניתין הרי שלך לפניך:
גזלן שפסלתו מדינה זו. בני מדינה
פסלוהו מעמון: ויוצא במדינה אחרת.
שיכול לומר לו לך להוציא שם:
תרומה לא מינכר הויקא. לא נשתנה
מלאכתו משאר תמיס: כהא מינכר
הויקא. שאין צורה זו דומה לצורה
של כל היוצאים עכשיו וכשגולה הימנו
היו כל צורות המדינות שוות לה:
המלוה אם חזירו. שום פרגמטיא:
על המטבע. שקלך לו מעות:

נותן

ומי אמר רב עבדא כמקרקעי דמי והאמר רב דניאל בר רב
קמינא בו'. ואם היה כמקרקעי דמי אפי' נחת ליה בתורת
גזלנות לא נפק מרשותיה דמריה דהוי קרקע דלין גזולת ומשלם
לאגרא היכא דקאי לאגרא כמו ספינה דלקמן היכא דלא נחת ליה
בתורת גזלנות: הלאוהו ודר
בבבבב. כולה סוגיא דהכא כלישנא
קמא דליזיה נשך (ב"מ דף סד: ושם)
ז"ע היכא הלוה מותר לעשות שום
טובה למלוה אפי' דברים שהיה עושה
לו בלא הלוה ואפילו דברים שאין
רגילות לטוול מהן שכר יהא אסור
דומיא דחזר דלא קיימא לאגרא ויכ'ש
דברים שאין רגילות להשאיל בנחם
כגון להשאיל סוסו שיהא אסור אפי'
הוא כ"כ אזהרו שכלאו הכי היה
משאילו וא"כ יותר מדאי יש לו לומר
ללוה שלא יעשה למלוה שום הנאה
וי"ל דדוקא מילי דפרהסיא ואוואשא
טובה כגון לדור בחזירו ולתקוף
בעצמו אבל להשאיל לו כליו או אפי'
סוסו כיון דכלאו הכי משאילו מותר
ודיקא נמי דנקט פגמתי' חזירו ולא
נקט לא ישכר לו כליו לו בהמתו
בפחות ועוד שמא י"ל דכל היכא
דקודם הלוהה היו אוהבים זה את זה
שהיו משאילין חזר זה לזה אם היו
זריכין מותר להשאיל אף לאחר
הלוהה ומתני' דליזיה נשך (שם)
בסמג בני אדם שאין רגילות שיהא
עושה לזה למלוה הנאה בלא
הלוהה דומיא דהקדמת שלום שאין
אסור אלא בזכותו שלא היה רגיל
להקדים לו מקודם לכן ומיהו אפילו
דבר שהיה משאילו בלאו הכי כגון
חזר דלא קיימא לאגרא אם נכנס
שלא מדעת חזירו חייב אע"פ שאם
לא הלוה לו לא היה חייב לתת לו
שכר כדמשמע הכא ולפי זה היה
דליזיה נשך (שם) איירי דוקא בחזר
דקיימא לאגרא דהתם איירי מדעתו
דקאמר לא ישכור היינו בפחות אבל
בלא קיימא לאגרא היה מותר כיון
דזרשיתו נכנס וגם בלא הלוהה היה
מניח לו לדור בנחם והא דקאמר
התם עלה דמיתלת דהכא מאי קמ"ל
תנינא ומשני מהו דתימא ה"מ חזר
דקיימא לאגרא כו' קמ"ל לא בעי
למימר קמ"ל דמתניתין איירי אפילו
בדלא קיימא לאגרא דמתניתין ודאי
לא מיירי אלא דוקא דקיימא לאגרא
כיון דמיירי מדעתו אלא ה"פ קמ"ל
דאפי' לא קיימא לאגרא אסור דלא
הוי מדעתו ופירוש זה דמוק דהפסג
משמע דמתניתין קאי וקמ"ל דמתני'
איירי אפי' בדלא קיימא לאגרא
אע"ג דאיירי שנכנס מדעתו:

נותן

המלוה את חבירו ע"ה המטבע. פ"ה הלוה לחזירו שום פרגמטיא על המטבע שקלך לו מעות נותן לו מעות שיואלין נשעת פרגעון
דהא קבל עליו לתת מטבע ודוקא הלוה פרגמטיא אבל הלוה מעות מה שהלוה משלם לו עכ"ל הקונטרס ולפירוש
נראה דאם הלוה מעות נמי וקבל לו שישלם לו מעות דמשלם מטבע הוהא בזה שם דמעות שנפסלו ויהיו לו נקט בקונטרס
פרקמטיא אלא משום דכשמלוה אדם מעותיו אין רגילין להזכיר דבר אלא כשמוכר פרגמטיא אפי' אמר סתם כך וכך מעות מתן כריך
לשלם לו מטבע הוהא וקשה לפירוש דה"ל למימר המוכר לחזירו על המטבע או ה"ל למינקט הקיף ועוד כיון דמעות פרגמטיא זוקף
עליו במלוה אין סבירא כלל לחלק בין הלוה מעות לפרקמטיא שמכר במעות ונראה לפרש דלין חילוק בין מכר לו פרגמטיא בין
הלוה מעות ומיירי כשהתנה עמו ע"מ שישלם לו מעות וכיון שפירש לו כך סתמא דמיתלת לכך פירש שאם יפסל יתן לו מטבע
הוהא דאזותו שנפסל אין שמו מטבע ושמואל סבר דכיון שיוצא במישן שם מטבע עליו ועוד אור"י ד"ל כגון שהלוה סאה חטין ואמר
לו או תחזור לי סאה או כך וכך מעות ואילו במעות לחודייהו קלף היה משלם לו מטבע שנפסל אבל הכא שלא זקף עליו במלוה
גמורה שיכול לפירע לו חטין אם ירצה נותן לו מטבע הוהא בזה שם וכלל הפירושים אם הלוה מעות סתם מעות שהלוה לו
יפרע